

СТАНОВИЩЕ

от проф. д.п.н. Васил Борисов Милушев,
ФМИ при ПУ „Паисий Хилендарски”, пенсионер

на материалите, представени за участие в конкурс
за заемане на академичната длъжност „доцент”
в Софийския университет „Св. Климент Охридски“

по област на висше образование **1. Педагогически науки**
професионално направление **1.3. Педагогика на обучението по ...**,
Методика на обучението по биология – съдържание на биологичното образование и
рефлексивни технологии

В конкурса за „доцент”, обявен в Държавен вестник, бр.44/29.05.2018 г. и в интернет-страницата на Софийски университет "Св. Климент Охридски" за нуждите на катедра „Методика на обучението по биология“ към Биологически факултет, като кандидат участва гл. ас. д-р Иса Иса Хаджиали от катедра „Методика на обучението по биология“ към Биологически факултет при СУ "Св. Климент Охридски".

1. Общо представяне на процедурата и кандидата

Със заповед № РД 38-553 от 27.07.2018 г. на Ректора на Софийския университет „Св. Климент Охридски" (СУ) съм определен за член на научното жури на конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент” в ПУ по област на висше образование 1. Педагогически науки, професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ..., Методика на обучението по биология – съдържание на биологичното образование и рефлексивни технологии, обявен за нуждите на катедра „Методика на обучението по биология“ към Биологически факултет при СУ "Св. Климент Охридски".

За участие в обявения конкурс са подадени документи от единствения кандидат – гл. ас. д-р Иса Иса Хаджиали от катедра „Методика на обучението по биология“ към БФ при СУ "Св. Климент Охридски".

Представеният от гл. ас. д-р Иса Иса Хаджиали комплект материали на електронен и хартиен носител е в съответствие с Правилника за развитие на академичния състав на СУ. Той включва следните документи:

- Заявление по образец до ректора за допускане до участие в конкурса;
- Автобиография по европейски формат;
- Диплома (дубликат) № 00759 за висше образование – специалност биология, с квалификация биолог и учител по биология;
- Свидетелство за нова професионална квалификация – Учител по химия;
- Свидетелство за допълнит. специализация – дидактически технологии в обучението;
- Свидетелства за V, IV, III, II, I ПКС;
- Диплома № 1000017/23.05.2012 г. за образователна и научна степен „доктор”;
- Документи за академична длъжност;
- Уверение за трудов стаж;
- Списък на всички публикации;
- Списък на публикациите за конкурса;
- Справка за участия в проекти;
- Справка за учебно-преподавателска и експертна дейности;
- Справки и служебни бележки за учебна заетост и за участия на кандидата в различни дейности към ДИУУ, РААБЕ, ДЕО, Фондация „Университет за деца” и др.;
- Авторска справка за приносния характер на трудовете на кандидата;
- Справка и уверение за библиографски цитирания на трудовете на кандидата;
- Медицинско свидетелство, удостоверение от психиатър, свидетелство за съдимост;

- Държавен вестник с обявата на конкурса (копие);
- Други документи;
- Комплект документи на електронен носител.

За конкурса гл. ас. д-р Иса Хаджиали е приложил общо 63 публикации.

Кратки биографични данни за кандидата

Иса Иса Хаджиали е роден на 21.03.1974 г. в с. Брезница, община Гоце Делчев. Средно образование е завършил през 1992 г. в ПМГ „Яне Сандански“, гр. Гоце Делчев. През 1997 г. е придобил магистърска степен в Биологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“ с квалификация – Биолог, специализация – Учител по биология, а през 2000 г. в Химическия факултет на ПУ е придобил нова специалност – Учител по химия. Иса Хаджиали е посещавал различни курсове за повишаване на своята квалификация, включително и едногодишна специализация в ДИУУ към СУ „Св. Климент Охридски“. Придобил е последователно всичките пет нива на ПКС. На 09. 01. 2012 г. той е защитил дисертация на тема „*Модел на рефлексивен подход в гимназиалния етап на биологичното образование*“, с което му е присъдена ОНС „доктор“ по научна специалност 05.07.03 „Методика на обучението по биология“. Иса Хаджиали е работил 5 години като учител по биология и химия, 8 години като учител по биология, 2 години като биолог към Биологическия факултет на ПУ, а от 21.08.2013 г. до момента е главен асистент в катедра Методика на обучението по биология към Биологическия факултет на СУ „Св. Климент Охридски“. Гл. ас. д-р Иса Хаджиали е научен секретар на катедрата, курсов ръководител на специалностите от БФ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по ... Той е член на експертна група към МОН за разработване на новите учебни програми, както и член на работна група за изготвяне на доклад за изпълнение на препоръките на НАОА. Гл. ас. Иса Хаджиали владее руски език (ниво С1) и английски език (ниво А1). Участвал е активно в организацията, провеждането и оценяването на различните видове практическа дейност на студентите от специалностите с педагогическо направление. Той притежава организационни, социални, технически и др. умения и компетенции: работа в екип, участие в национални научни конференции, работа с компютърни мрежи и системи (Windows, Internet, MOODLE, EXCEL И SPSS). Всички тези данни показват, че д-р Иса Хаджиали практически осъществява непрекъснато продължаващо се образование и повишава своята професионална квалификация. От тях личи трайно изразен интерес към избраната професия и научната специалност „Методика на обучението по биология“, солидна теоретическа и педагогическа подготовка, а също старание и постоянство за професионално усъвършенстване.

Лични впечатления

Познавам Иса Хаджиали още от пребиваването му в Пловдивския университет, а също и от неговите участия в различни научни форуми – конференции, семинари и др. Аз бях на защитата на неговия дисертационен труд, която протече блестящо. Впечатленията ми за него като преподавател и изследовател са отлични.

2. Обща характеристика на дейността на кандидата

Оценка на учебно-педагогическа дейност и подготовка на кандидата

Гл.ас. д-р Иса Хаджиали е подготвил и преподавал 7 лекционни курса за ОКС „бакалавър“ (Методика на по биология /специална част/; Произход на живота и теории за еволюцията /задължителни дисциплини за специалностите: Биология и химия, География и биология и Биология и английски език/; Хигиена и здравно възпитание /задължителна дисциплина за специалност Предучилищна педагогика с чужд език/; Геоокология /задължителна дисциплина за специалност Специална педагогика/; Увод в биологията /задължителна дисциплина за специалност Медицинска физика/; Извънкласната дейност по биология /избираема

дисциплина за специалностите: Биология и химия, География и биология и Биология и английски език/; Теоретична биология /избираема дисциплина за специалност Биология/). Освен това той е подготвил и провеждал упражнения и семинари по посочените учебни дисциплини и специалности, а също и различни видове практики (хоспитиране, ТПП, ПДПП) за ОКС „бакалавър“.

За ОКС „магистър“ гл. ас. д-р Иса Хаджиали е подготвил и провеждал лекции и упражнения по задължителните дисциплини: Иновационни технологии в Методиката на обучението по биология – за специалност Учител по биология на английски език и Упражнения по Биология – за специалност Фармация. Освен това той е водил 3 задължителни и 2 избираеми дисциплини в СДК „Учител по биология“, както и множество лекции като хоноруван преподавател в ДИУУ. Бил е член на изпитни комисии за присъждане на различни нива на ПКС, рецензент е на 5 броя писмени разработки за Първа ПКС. Той е хоноруван преподавател и в Департамента за чуждоезиково обучение към СУ и в неправителствени организации, в т.ч. „Летни академии за деца“ и „Университет за деца“ – за подготовка на ученици по биология.

Гл. ас. д-р Иса Хаджиали е научен ръководител на 3 дипломанта, от които двама са от магистърска степен, а един е за придобиване на ПКС.

Оценка на изследователската научна и научно-приложна дейност на кандидата

За настоящия конкурс гл. ас. д-р Иса Хаджиали е представил общо 63 публикации. Разпределението им по съответни рубрики е както следва: 1 монография, 8 учебника или учебни помагала (за ученици и учители), 3 студии в издания, които са реферирани и индексирани в ERIN PLUS, 14 броя статии в издания, които са реферирани и индексирани в SCOPUS или с IF, 1 статия в издание, което се реферира и индексира в INDEX COPERNICUS INTERNATIONAL, 2 студии и 7 статии, които са публикувани в нереферирани научни списания, но след рецензиране, 3 доклада, които са публикувани в пълен текст в трудове на международни конференции, 6 доклада, които са публикувани в пълен текст в трудове на национални конференции. Останалите работи са 16 резюмета на доклади в сборници от конференции и 2 рецензии (на 1 книга и 1 юбилей). От представените публикации 10 броя са на английски език (4 статии и 6 резюмета на доклади, изнесени на конференции), а останалите са на български език.

За рецензиране приемам 45 от представените 63 публикации (B1– B39 и C1– C6), тъй като те са извън процедурата за придобиване на ОНС „доктор“ и не се дублират, а двете рецензии и 16-те резюмета нямат характер на научни трудове. Освен това повечето от резюметата са включени в (дублират) други статии, които са публикувани в реномирани индексирани издания. Затова, според мен, достатъчно е било заглавията от раздел D да бъдат включени само в общия списък на всички публикации, без да се представят те за настоящия конкурс. Поради това при крайната оценка на кандидата в конкурса се отчитат само трудове B1 – B39 и C1 – C6.

Представените публикации на кандидата се отнасят към следните тематични научни области:

A. Рефлексията в предметно-обектното поле на Методиката на обучението по биология – (B1, B12, B16, B18, B19, B20, B23, B25, B27, B28, B30, B31, B32, B37, C1, C2, C4, C5, C6).

Тъй като в основни линии резултатите от статиите са намерили отражение в монографията B1, ще се спра по-подробно върху нея.

Монографията [B1] „Рефлексията в обучението по биология – теоретични основания и практически решения“ е в обем от 284 с. и е структурирана в предговор, четири глави, заключение и литература. В нея е представен сполучлив анализ на понятието рефлексия, който е осъществен чрез три взаимосвързани среза – исторически, морфологичен и функционален, които са осъществени съответно в първите три глави. В резултат на проведените анализи рефлексията е представена като системен обект, с неговите психологически и педагогически

характеристики, които са разгледани в холистичен план и са технологизирани за нуждите на методиката на обучението по биология. В първата глава са представени различни подходи за изследване на рефлексията и рефлексивността във философската, психолого-педагогическата и методическата литература и са направени съответни изводи. Във втора глава, чрез съдържателен анализ, касаещ същността на рефлексията, типовете и равнищата на рефлексията, отнесени към методиката на обучението по биология, е дефинирано понятието „рефлексия“ като функционална част от взаимодействието „познание - самопознание“, въз основа на което е изведена структурата на рефлексивните умения. Обосновано е разбирането, че процесуалната същност на рефлексията налага отчитането на три основни вектора – време, вид дейност и съдържание на Аз-образа. На методите за формиране на рефлексивни умения е посветена трета глава. В нея е представен обобщен методически модел, построен въз основа на базисни критерии за качеството на дейността и компонентите на процеса обучение. В четвърта глава този модел е проверен емпирично по отношение на субектите ученик, студент и учител, използвайки съответни инструменти за изследване.

Б. Съдържание на биологичното образование в контекста на методическите технологии – (B2 – B10, B13, B14, B21, B22, B24, B26, B29, B33, B35, B36, B38, B39, C3).

Учебниците и учебните помагала [B2, B4, B6, B7] за ученици и съответните книги за учителите са разработени в съответствие с новите учебни програми и отговарят на редица съвременни изисквания, като например: водещи видове дейности, ключови компетентности, междупредметни връзки и др. Заслужават внимание рубриците: „Накратко“, „За да знам повече“, „Въпроси и задачи“, които осигуряват функционално различните елементи от макро-структурата на урока. Чрез рубриката „Гледна точка (дискусия)“ се поставя акцент върху уменията за оценка, анализ на ситуации и аргументиране на решение, за избор на модел на поведение, за доказване на влияние на фактори върху здравето на човека и избора на общественозначимо нерисково здравно поведение на личността. Прави добро впечатление, че в учебника за 8-ми клас, според справката на кандидата, 17% от задължителните часове съдържателно са насочени към практическа дейност на учениците. Включени са различни типове задачи, свързани с приложение на знанията и уменията в конкретни ситуации, решаване на определени проблеми (теоретични или практически), изучаване на методи за изследване на обекти и процеси. За това допринасят също Учебните тетрадки и Работните листове. В предложените учебници е обърнато достатъчно внимание още на контрола и самоконтрола, които са осигурени чрез рубриката „Знам и мога“ и са придружени с обратна връзка и скала за превръщане на общия тестови бал в оценка.

Книгите за учителя по дадения учебен предмет подпомагат учителя в установяване и реализиране на връзката: учебна програма – учебник – учебна тетрадка и съдействат за развитие и реализиране на основните компетентности на учителя в съответствие с Наредба 12; предлагат комуникативни поведенчески стратегии за взаимодействието учител – ученик и съдействат за професионалното усъвършенстване и кариерно развитие на учителя по биология.

В. Неформално образование по природни науки – (B11, B15, B17, B34).

Изследвани и обоосновани са същностни характеристики на неформалното образование чрез понятийно-терминологичен съпоставителен анализ с други форми на образование - формално и информално.

Ще отбележа, че в основни линии приемам описаните в авторската справка на кандидата научни приноси по тези тематични области. Считам, че приносите са значими за теорията и практиката на методиката на обучението по биология. Приносите са лично дело на гл. ас. д-р Иса Хаджиали. Неговите публикации, особено монографията, студиите, учебниците и пособиите за ученици, за студенти - бъдещи учители по биология са внедрени в учебната практика.

Кандидатът има общо **67** цитирания на 25 негови научни труда. От представените и приети за рецензиране за конкурса 45 научни публикации, самостоятелни са 4 броя, с един съавтор са 9 броя, с двама съавтори – 19 броя, с трима съавтори – 7 броя, а останалите 6 публикации са с четири или повече съавтори.

Участия в проекти – гл. ас. д-р Иса Хаджиали е взел участие при разработване на 5 проекта, от които 1 е финансиран от Европейска комисия, 2 – от ОП „Развитие на човешките ресурси” и 2 ведомствени.

3. Критични забележки и препоръки

Освен посочената на стр. 3 бележка относно резюметата и рецензиите, нямам други критични бележки по същество. Документите и материалите по конкурса са прецизно оформени. Препоръчвам на Иса Хаджиали да поеме ръководство и на докторанти.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Иса Хаджиали, отговарят на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и Правилника на СУ „Св. Климент Охридски“.

Кандидатът в конкурса е представил достатъчен брой научни трудове, публикувани извън материалите, използвани при защитата на ОНС „доктор”. В работите на гл. ас. д-р Иса Хаджиали има оригинални научни и приложни приноси, които са получили и международно признание като част от тях са публикувани в списания и научни сборници, издадени от международни академични издателства. Теоретичните разработки имат практическа приложимост, като значителна част от тях са пряко ориентирани към учебната работа. Научната и преподавателската квалификация на гл. ас. д-р Иса Хаджиали несъмнено е на много високо ниво. Постигнатите от него резултати в учебната и научно-изследователската дейност, напълно съответстват на специфичните изисквания на БФ.

След запознаване с представените в конкурса материали и научни трудове, анализ на тяхната значимост и съдържащите се в тях научни и приложни приноси, считам за основателно да дам своето категорично положително заключение и да препоръчам на Научното жури да изготви доклад-предложение до Факултетния съвет на Биологическия факултет за избор на гл. ас. д-р Иса Иса Хаджиали на академичната длъжност „**доцент**” в СУ „Св. Климент Охридски“ по професионално направление 1.3. Педагогика на обучението по... Методика на обучението по биология – съдържание на биологичното образование и рефлексивни технологии.

7.10.2018 г.

Изготвил становището:
Проф. д.п.н.

чл. 2 от

ЗЗЛД

, 2018